

Kiskojen kilkettä

Vetureissa on vetoa ja junissa jytyä. Kukapa meistä 50-luvun vesseleistä ei olisi haaveillut veturinkuljettajan uljaasta ammatista. Veturimiehet olivat siitäkin hienoja, että he aina vinkkasivat takaisin pikkupoikien moikkauksiin.

No, ei tullut minusta veturinkuljettajaa, mitä nyt pienoistradoilla on vähän kruisailtu. Mutta kiinnostus jäi.

Pääsin töihin terästehtaaseen. Yksi hienoimmista tuotteistamme oli ratakisko. Maalilikolle kisko ei varmaankaan merkitse mitään kummoista. Tavallista perusrataa, painavaa.

Kiskoteräs ei sinänsä ole haitekkiiä, mutta kiskon valssaaminen eli muodon tekeminen toden totta on. Kiskon poikkipinta on epätyypillinen. Siinä on ohutta ja paksua kohtaa. Sellaisen muodon kuumamuokkaus on oikeasti vaikeaa. Joudutaan taistelemaan vähän luontoa vastaan.

Suomessa tuotettiin hyviä kiskoja mutta ei riittävän pitkiä. Investoinnit uuteen linjaan olisivat tulleet liian suuriksi. Kiskonvalmistus annettiin Ruotsiin. Siellä sitä ei kuitenkaan koskaan kunnolla opittu. Tuloksena oli lopulta, ettei Pohjoismaissa enää valmisteta lainkaan ratakiskoja. Sääli. Tosin Teijolla niitä vähän kilkutellaan.

Suomeen ratakiskot tuodaan nykyään Itävallasta ja Belgiasta. Manner-Euroopassa kiskot valmistetaan parin sadan metrin mittaisiksi. Kun kiskoja kuljetetaan, ne kieturtelevat huvittavasti vaunuissa radan mutkien mukaan. Paikan päällä niistä sitten hitsataan yhtenäistä rataa.

Suomeen ei pystytä laivaamaan pitkiä pätkiä. Keskipitkät kiskot saapuvat yleensä Kotkaan, josta ne rahdataan rautateitse Kaipiaisten kiskohitsaamolle. Siellä syntyy sileää rataa.

Kiinnostus kiskoihin on siis pysynyt. Kun joudun odottelemaan junaa milloin missäkin, katselen kiskojen merkintöjä, hitsaustapaa ja kiinnitystä pölkkyihin. Kiskoista löytyy yllättävän paljon tietoa. Voi lukea kiskon tyyppin, valmistajan nimen tai koodin. Löytyy valssausaika ja alkuperäisen valanteen suunta.

Sattuipa tässä taannoin Itävallassa hauska tapaus. Odottelin junaa eräällä pienellä asemalla. Aikaa oli vielä rutosti. Kiskot kiinnostivat. Löntystelin ratojen väliin ja kyykistyin katsemaan kiskojen merkintöjä. Ihan selvästi Voest Alpinen Donawitzin tehtaasta valmistamia ja hienosti hitsattuja.

Äkkiä kajahtaa kummallinen kuulutus. En ensin oikein ymmärrä. Eihän saapuvaa junaa noin huudeta. Uudestaan. Tajuan, että joku yrittää kertoa savolaissaksalla, että pois raiteiden välistä. Vaarallista!

Kömmän aseman eteen. Ulos astuu vihaisen näköinen heppu univormussaan ja toivottaa, että on vaarallista hortoilla ratojen välissä. Okei. Kerron virkamiehelle vähän kiskofilosofiaa. Vaikuttaa innostuneelta. Tokaisee kuitenkin lopuksi, että on vaarallista mennä ratojen väliin. Ei saa!

Niin kai.

pajen